

traditiones non scriptas, quas Cabbalam vocant, provocant; hosque secuti homines superstitiosi alij nonnulli, qui à majoribus traditam per manus, acceptamque sine literis doctrinam jactant, quâ *μιτεμφύχασιν*, sicut Pythagoræ olim & Druides, aliosque putidos stabiliunt nonnunquam errores, imò ipsam Magiam satanicam exercent.

XXXIV. Repudianda igitur est ea nonnullorum Cabbala, qua sub schemate veritatis antiquæ, nimia curiositate & sine fundamento ac principio ullo probabili, hausto aut imbuto, vel prædicuntur futura, ut annus & dies extremi judicij, vel anxie sciri quævis cupiuntur eventura, extra quod revelatum est & scire datum; vel etiam præterauxilia vulgò nota & à Deo cuilibet concessa, alia quædam occulta media, ad comparandum incomparabilem, sed nescio quem insperatæ & infelicis doctrinæ habitum, diliguntur ac mordicè tenentur, Juxta id Cic. in orat. Inusitatas vias indagamus, tritas relinquimus. Eiusmodi enim speculationibus gaudet immisceri malus genius, multisque, proh dolor, hætenus miserè imposuit.

XXXV. Dabitur nunc in progressu, proximè, Deo Duce, disserendi uberius ansa de voce & speciebus Cabbalæ & Magiæ seorsim; qualis etiam tandem mensura Philosophiæ, cum in genere; tum in rebus divinis peculiaritè servanda sit, (ne nobis illud ex Augustini de Philosophorum ratiunculis, sermone 147. de temp. occinatur: *Quod demonstratum est, in Domino, sine difficultate fidei teneamus; illi (sc. Philosophi) garriant, nos credamus*) ex ijs quæ sequuntur, Dei ope, cui soli sit gloria, ostendendum porro fuerit.

Exercit

Exercitatio altera

De

CABBALÆ ET MAGIÆ NOMINIBUS AC SPECIEBUS.

Propositio I.

Circa alterum sobrietatis Philosophicæ extremum, in genere, nempe defectum, mentio vocum *Cabbala* & *Magia* incidit, de quarum significatione & naturâ, præsentî dissertatione paulò uberius loqui placuit.

II. Tribus modis homo scit & intelligit aliquid: de revelatione enim quæ fit *α' μέσως*, directè nunc non est sermo, 1. Ex seipso. 2. Ex aliorum doctrinâ beneficio literarum, 3. Ex aliorum narratione, quæ *κατ' ἔφαλλον*, *Cabbala*, hoc est acceptio, vel doctrina accepta, voce Chaldaicâ dicitur, à R. *Kibbel* in *Piel*, hoc est, accepit: ejus correlata vox est *Masorah*, id est, Traditio, vel doctrina tradita à majoribus, & ad posteros sine literis per manus transmissa. Sic etiam *Rabini* appellârunt notas, seu Scholion in Bibliorum hebræorum margine, quo singularum dictionum scriptio & lectio, cœteræq; affectiones grammaticæ, & quot locis reperiantur, notantur.

III. Deinde, lex à Deo Mose, à Mose deinceps populo Israelitico oretenus tradita, ita appellata est, *Masorah* sc. Inde Act. 6. v. 14. dicitur: Et mutabit instituta, quæ tradidit nobis Moses. Et Math. 15. v. 3: Vos transgredimini

C

17

ἡν ἐν τοῖς ἁγίοις, mandatum, per παράδοσιν, traditionem vestram. Mandatum autem & Traditio, ita discernuntur v. 5. Mandatum erat: *Honora patrem tuum & matrem tuam.* Traditio; cum quis dicit patri aut matri: *Korban est,* quo juvari debebas à me: sentiebant enim judæi, si filij facultates suas cultui divino nuncuparent, non amplius liberum ijs esse, de eâ substantiâ parentibus aliquid largiri, quamvis summâ premerentur egestate. Præterea *Masoreth hammaforeth*, id est, Traditio traditionis inscribitur Liber *Elie Levita*, in quo paulò ante nominatorum scholiorum notæ explicantur. Tandem *Baale Hammaforeth*, id est, Magistri Traditionis, nonnunquam etiam *Masoreta*, vocantur notarum istarum authores, & Bibliorum correctores.

IV. Vocabulum *Cabbala*, triplicem sortitur significationem: usurpatur enim ommissis alijs, quas vi relatorum habet, 1. pro doctrinâ patriarcharum, quam *Kibbel*, id est, accepit unus de ore alterius, & *Masar*, id est, tradidit posteris: Sic Adam tradidit omnem sapientiam suam Filio suo Seth, quæ deinceps pervenit ad Henoah & Noachum, Abrabamum & posteros, usque ad datam legem, quam Moses toti Israël scriptam reliquit; ideoque hanc unam, inter reliquas, assignant aliqui longævæ istius ætatis causam fuisse, ut scilicet discerent & docerent.

V. Hujus *Cabbala*, tantum non extinctæ, quædam reliquæ sunt breves sententiæ seu apophtegmata aliqua, quæ *Pirche aboth*, id est, capita patrum inscribuntur, cujusmodi sunt 7 præcepta filiorum Noah: fuerunt enim illa: 1. *Iudicia*; quib. servarent justitiam. 2. *Benedictio*
Dei

Dei, ut Deum colerent. 3. *Cultus alienus*; ut fugerent idola. 4. *Revelatio nuditatis*; ut abominarentur incestum. 5. *Effusio sanguinis*: ut abstinerent à cæde. 6. *Rapina*; ut iniquam fugerent prædam. 7. *Membrum de vivo*: ne vivo animali membrum auferrent.

VI. Horum præceptorum transgressio filijs Noë capitalis erat. Hæc imponebantur postea tum 7. populis *cananeis* bello domitis, tum *proselitis* illis, qui legem recipere & circumcidi volebant. Sic Act, 15. v. 20, Gentibus ad Christum conversis, non ut circumciantur & legem Moysi servant, sed hoc præcipitur, ex decreto Apostolorum & presbyterorum Jerosolymis congregatorum, ut abstineant ab Idolorum sacrificijs, à sanguine, à suffocato, & à scortatione. Hæc species *Cabbala*, quia neque impia est, neque à testimonio verbi Dei planè destituitur, tolerari & honestâ interpretatione probari potest.

VII. 2. Pro lege acroamatica & oretenus traditâ, si mulque pro expositione legis, quam *Moses* in monte *Horeb* 40 diebus, & totidem noctibus ex ore Dei didicit. De hac ita sentiunt Judæi: *Moses* accepit legem & expositiones ejus in deserto *Sinai* & campesribus *Moab*, tradiditque illam *Iosua*; *Iosua* 70. senioribus, hi prophetis prioribus, *Samueli* & cæteris; hi Prophetis posterioribus; hi viris magnæ synagogæ: hi suis successoribus, usque ad id tempus, quo tandem expositio illa fuit mandata literis, & inde confectum est *Talmud*, ingens id opus, in quo omnis generis doctrinæ tractantur, cui ultimam manum *Rabbi Salomon* imposuit. In quo præter alia, somniant Regnum Messiaë temporale fuisse, idque se invicem conficientibus sententijs describunt.

bunt. Quem librum itaq; meritò refutavit *Gerson* con-
versus judæus.

VIII. 3. Pro Mysterijs, quæ judæi recentiores in *Mosis* & prophetarum scriptis vestigant, dum literas & syllabas, præsertim in nominibus Dei numerant, pro numeris usurpant, transponunt & symbolicè mutant. E. g. Dum *Rabbi Elias* tradidit mundum duraturum 6000 annos; quia in primo versu primi capitis *Genesis*, ubi creatio cœli & terræ describitur, sexiès invenitur litera *Aleph*, quæ in numerando 1000 denotat. Sic cum *Hag. i. v. 8.* scribitur *Iccabed*, id est, gloriabor, & legitur *Icbedab*, tradunt literam *He*, denotare, rerum defectum in templo secundo.

IX. Hanc speciem *Cabbala*, *Nugas* esse, & in lubricâ infidorum *Rabbinorum* phantasiâ natam, quilibet *αιδορηγια γεγυρησμενα* habens intelligit. Hanc *Cabbalam* dividere solent in *junitib* & *Maasib*, id est, *Theoreticam* & *practicam*, sub quarum posteriori, magicæ haud rarò præstigiæ occultari solent. *Conf. Schindl. Lex. pentagl. p. 1578, & Micr. Hist. eccl. part. 2. p. 353.*

X. *Magia* vocem nonnulli cum *Palore* in voce *מאג*, hebræam esse contendunt, à *R. Hagab*, meditatus est, inquisivit, scrutatus est &c. additâ heæmanticâ *Mem*. Unde in *Textu Syriaco*, *Magi Megusche* nominantur, quasi dicas: *Meditantes*.

XI. Sed videtur huic sententiæ reclamare *Matthæus*, qui in suo *Evangelio* hebræo, non est usus voce *Mahgim*, vel *Mahguim*; sed *Mecaschephim*, quod non, procul dubio, fecisset, si *Magorum* nomen hebræum fuisset. Quin potius hanc vocem persicam esse constat, & denotare sapientiam seu philosophiam, Hinc
Cice-

Cicero l. de divin. Magos nominat: peculiare genus sapientissimorum hominum. *Strabo Lib. 15.* dicit: *Magos persicos, sectari honestum quoddam vivendi genus.* *Philostrophes L. 1. c. 1.* ait: *Cum Magis conversatos, Empedoclem, Pythagoram, Democritum & Platonem, qui multa magorum dicta suis interposuerat sermonibus.*

XII. Hinc *Plato* in *Alcibiade*, *Magos* nominat: divini & humani juris interpretes, universaq; philosophia professores. Narrat etiam in eodem dialogo, *Regis Persici Filio*, quatuor additos esse *Magistros*; quorum primus *Sapientissimus*, qui *Magiam* traderet: secundus, *justissimus*, qui ad pietatis cultum assuefaceret: tertius *Temperantissimus*, qui voluptatû moderationem inculcasset: quartus *Fortissimus*, dictus est, qui ad magnitudinem animi deduceret. Ex hac narratione, officium *Magorum* in *Persia* facile, quale fuerat, liquet: generosos eos & eruditos enim non est dubium fuisse; quales etiam fuerunt qui *Matth. 2. v. 1.* describuntur.

XIII. Quemadmodum enim *Regum* nomina unicuiq; genti fuerunt peculiariora, ut nominarent suos *Reges*, *Ægyptij Pharaones*, *Persæ Artaxerxes*, *Romani Cæsares*, *Indi Prestan*, (corruptâ voce ex *presbyter Johan*) &c. Sic & viri sapientes in omnibus populis, peculiariora sua habuerunt nomina, ut vocaverint doctos suos, *Chaldæi & persæ Magos*: *Græci σοφῶν καὶ φιλοσόφῶν*; *Indi Brachmanes*; *Ægyptij & Judæi Nebim* seu *prophetas*; *Latini Aruspices & Mathematicos*; *Galli Druidas & Bardos*; *Siculi Galeotas*; *Germani Pfaffen* à *Papa*; ut & *Finnones Poppit* ab eodem. *Susci Prester* à voce iterum *presbyter*. &c.

XIV. Proinde vero similitimum est, è Magorum voce, postquam ea alijs populis innotuit, nomen Magistri & Magistratus esse deductum: verè enim & Magistros & doctores se amisisse Persæ putabant, quando Magos amiserunt: quocirca lugubre quotannis eos festum ob *μαγοφονίαν* celebrare author est *Herodotus in Thalia*.

XV. Porrò, non solum studijs veræ philosophiæ inebuerunt Magi, ut dictum est, sed & initio dicebantur sacerdotes, qui præerant Religioni Persicæ, ut in populo Dei Levitæ, qui sacra publica tractabant; erantq; ut paucis dicam, *Φιλόσοφοι καὶ Φιλόθεοι*, annotante *Strabone Lib. 16.* & ex eo *Chemnit. c. 10. harm. Evang. m. hi p. 122.* Sic *Xenophon lib. 4. pæd. Cyro* Magos tribuit, seu sacerdotes, & divinorum interpretes. Et *l. 7.* dicit *Cyrum*, captâ Babylone, ijs sacrificasse dijs, quibus Magi iussissent.

XVI. Tanta autem horum *Magorum in Persiâ* auctoritas fuit, ut nemo Rex saluari potuerit, qui non ante *Magorum* disciplinam percepisset, teste *Cic. l. 1. de Divin.* Deq; horum consilio omnia Reges agebant; ait *Hieron. imò Regib. ipsi imperabant. Plin. lib. 30. nat. hist. c. 1.*

XVII. *Gellius lib. 14. c. 1.* tres potissimum scientias Magiæ assignat, sicut & *Plinius* citato loco, *Theologiam, Astrologiam & Medicinam.* Poterant itaq; Magi Persici aliquando *Medici*, aliquando *Astrologi*, aliquando *Sacerdotes* esse: Fortè etiam aliquando Reges. Sic enim *Bachius* disserit: *Adhæc, certum quidem est in Persiâ Magos fuisse, aut Reges, aut Regum Electores, aut Regum Commilitones, aut Regum stipatores, aut Regum præceptores, & paedagogos.* Secutus est enim censuram *Ciceronis & Plinij,*

qui

qui neminem apud *Persas* regiæ dignitati præpositum fuisse tradunt, qui non didicisset scientiam magicam.

XVIII. Quò etiam respexisse videtur *Aretius*, in prob. l. 44. qui quatuor potissimum ad *Magiam* pertinuisse refert, 1. *Cultum sacrum*, unde Magi dicti sunt prophetae. 2. *Cognitionem physicam*, hinc dicebantur *Medici*. 3. *Peritiam Mathesios*, hinc dicti sunt *Astrologi*. 4. *Politice*, vel rationem administrandi imperia & regendi populos. Et talis quidem fuit antiqua illa & naturalis *Magia*.

XIX. Hoc sensu, sicuti *Magi* erant *philosophi & sacerdotes*, ita *Magia* nihil erat aliud, quam *Philosophia* seu studium rerum humanarum & divinarum. Unde *Cal. Rhodiginus l. 3. lect. ant. c. 42.* ex Platone *Magiam* definit, *divinorum cultum atq; scientiam, quâ persarum Reges imbuti fuerint*; aitq; nil aliud fuisse, quàm altiorem sanctioremq; philosophiam. quib. assentitur *Suidas: παρὰ πέρσας μάγοι ἐγένοντο φιλόσοφοι καὶ φιλόθεοι*, id est, *Apud Persas Magi fuerunt sapientiæ studiosi & Dei cultores.*

XX. Non fuisse autem tales Magos, sicut in *Egypto* fuerunt, quorum professio in lege *Mosis* capitalis erat, notabiliter indicat *Matthæus*, dum *Magos* ab oriente venisse *Jerosolyma* scribit. *Herodotus l. 1. c. 2.* *Magos* collocat in *Mediâ*; *Plato, Cicero, Strabo & Chrysostomus* in *Perside*. *Daniel* in *Chaldæa* *Magorum* mentionem facit, & c. 2. v. 10 & 11, ipsorum disciplinam & institutionem videtur describere. Et hæc omnia congruunt descriptioni *Evangelistæ*: harum n. o. regionum situs respectu *Jerosolymorum ad orientem est.*

XXI,

XXI. Hinc Monachorum nugæ, quisquiliæq; repelli & retorqueri solent, qui conflinixerunt singulos ex diversis venisse regionibus: unum ex *Saba*, *Balthasarum* scilicet, alterum ex *Tharsis*, *Casparum*, tertium ex insulis, *Melchiorum* puta, eosq; ante portam urbis *Ierosolymæ* primum convenisse: Regina namq; sabæa, vocatur Regina Austri Math. 12. v. 42. *Saba* enim sive *Felix Arabia* Judæis est ad meridiem, *Tharsis* vero ad occidentem ijs est. *Insula* autem per quas scriptura significare gentes solet, non magis in oriente quam septentrione sunt. Quod autem Psal. 72. v. 10, Meminit Regum *Tharsis* & *Saba*, id de vocatione gentium, quæ ex omnibus mundi partibus regno Christi accessuræ erant, intelligendum est.

XXII. Postquam autem scientiæ philosophicæ paulatim degenerarunt in otiosas & curiosas, atq; adeo etiam superstitiosas & impias disciplinas, quarum Professores honesto quoq; Magorum nomine salvari non puduit; factum est, ut vox *Magi*, in deteriorem partem, sensu plane infami & ignominioso acciperetur, significans eum, qui profanam sectatur scientiam divinandi, & præstigiis velut miraculis, non sine ope & commercio demonis demerendi homines, ut loquitur Flac. part. 1. Clav. & Pastor in lex. Græc. Lat. p. 445. inquit: in malam deinde partem acceptum fuit, scilicet hoc vocabulum, pro venefico & præstigiatore, ut idem huic nomini acciderit, quod nominibus Tyranni, Sophistæ, Furis, Latronis &c. ubi de duabus posterioribus dictionibus notandum obiter, quod Fur idem olim fuerit quod servus. Unde virgilius Eclog. 3. ait: *Quid Domini facient, audent cum talia fures?*

Latro

Latro verò venatorem significavit. Unde rursus Virgilius: *Fixumq; latronis Impavidus frangit telum, &c.* cum prius dixisset: *Saucius ille gravi, venantum vulnere pectus.*

XXIII. In famosa hac & sinistra significatione usurpatur dicitio *Magi*, de *Simone Mago*, Act. 8. v. 9. Nec non de *Elyma Mago*, Act. 13. v. 6. & 8. Hic quemadmodum sub splendidissimo nomine, quod *Filium & unctum Dei* significabat, maleficam adeoq; obscurissimam artem exercuit; sic multi, prohi dolor, angeli lucis esse foris apparent, & oves nonnunquam, cum tamen lupi sint, hoc est, obscuri incantatores.

XXIV. Et hæc est altera *Magiæ* species, illicita profus & diabolica, estq; nil aliud, quam *Superstitiosum divinandi, incantandi & fascinandi artificium, per scelestissimum cum Satana invocato fœdus acquisitum.* Proinde omne illud studium, quod ad res miras, insolitas, & homini per se impossibiles, ope Satanae præstandas, impenditur, uno *Magiæ* nomine indigitamus.

XXV. Quis autem primus eam à Diabolo didicerit & excoluerit incertum est. Plinius eam à *Zoroastre* in *Perside* ortum habuisse refert, l. 30 hist. nat. c. 1. cui consentiunt *Polidorus virg. l. 1. de inventione rerum, & Corn. Agrip. de occ. phil.* Hunc *Iustinus & Eusebius de præp. Ev. Bactrianorum* Regem fuisse tradunt. Alij putant *Zoroastrem* fuisse, *Chami* filium, quem *Misraim* vocat *Wierus*, eumq; artem istam invenisse. Alij filios *Lamechi* ejus abominationis authores faciunt. Sint conjecturæ suo loco, illud tamen non fallit, viguisse *Magiam* malignam & ante & post diluvium, & in *Chaldea* atq; *Persia*, potissimum vero *Ægypto* fuisse exercitam, antiqua testantur historia monumenta.

D

XXVI

XXVI. Et quia omnis Magorum industria, in præ-
sagiendo, fascinando & operando, seu efficiendo aliquid
occupata erat, tres Magiæ species vulgò extiterunt.
z. *Magia Divinatoria*, quæ, quia rei futuræ, sive aliàs oc-
cultæ & arcanae cognitio quatuor potissimum modis ac-
quiratur, quadruplex esse solet. α. *Divina*, ἐξορκισ-
dicta, prophetis olim & Apostolis propria, qui instinctu
& ductu Spiritus S. in Mysteriorum plane incognito-
rum notitiam pervenerunt. De quâ differere ad Theo-
logos pertinet. β. *Naturalis*, quæ ex observatione cau-
sarum physicarum Effectus futuros quodammodo præ-
dicit, dum beneficio Astrologiæ etiam, de tempestatibus
& hominum temperamentis aliqua præscientia haberi
potest. Quo spectant præsgia Medicorum, ex certis
signis de sanitate & morbis, vita & morte &c. γ. *Popu-
laris*, quâ vulgus non inquisitis sollicitè causis eventuum
in naturâ, nec observato signorum cum rebus signatis
consensu, ex ijs solum, quæ ut plurimum eodem modo
evenire, ijsdem antegressis signis notârunt, artem col-
ligunt, & Regulas Canonicas constituunt, ex quibus de
caritate vel ubertate annonæ, alijsq; casibus non raro
feliciter judicant, sed absit superstitio.

XXVII. δ. *Diabolica*, quæ ope & auxilio Satanae fit,
qui, quamvis non sit καὶ διογνώσῃς, μαγιοτεχνίτης ta-
men est, & multarum rerum abditarum, ut vox δαίμων
ostendit, non ignarus, ideoq; mortales arcana docere,
& occulta nonnulla manifestare potest. Dicitur aliàs
hæc species μαγική, ἀπὸ τῆς μαγίης ab insania, jux-
ta Platonem. Estq; alia *Subtilis*, quæ album spiritum
ceu lucis angelum, alia *Crassa*, quæ atrum & tenebra-

rum

rum Spiritum socium habet. Illa rursus vel est *Reli-
giosa*, vel *Artificiosa*.

XXVIII. *Religiosa Magia*, stipulatione illa, quæ circa
oracula gentilia contingebat, absolvitur, quorum anti-
quissima duo fuerunt, *Dodonæum*, quod frequentatum est ad
Dodonam, amplissimam & vetustissimam urbem *Moleffi-
dis* in *Epiro*; & *Jovis Hammonis*, quod in extremo sinu
Lybiæ situm fuit; quorum illud à *Dodanim*, nepote Noë,
hoc à *Chamo*, Noë filio, denominatum fuisse arbitratur
Peucerus. Horum mentio apud Historicos: *Curtium*, *Iu-
stinum*, aliosq; non est infrequens.

XXIX. Ex his homines & similibus, sive templis, si-
ve statuis & jcolis, responsa voce dæmonum accipiebant;
nonnunquã etiam gestu, nutu, sonitu tinnituve statuarum,
præcipuè in somnijs de rebus gerendis admonebantur.
Neq; verò gentilem hanc jcolomaniam moderni Pa-
pistæ abijciunt, sed adhuc acriter defendunt: quid enim
sanctorum pontificalium, quos adorant, statua, quas con-
sulunt, aliud sunt, quam oracula quædam Ethnica, à
quibus consilia & auxilia expectant? Absit E. longissi-
mè à nobis, ut pacem mysticam & fraternitatem ullam
Ecclesiasticam unquam ineamus cum idololatriis? quem-
admodum id tamen è re nostra fore hodierni *Syncretistæ*
satis speciosè contendunt.

XXX. *Artificiosa Magia*, est vel *Facilis*, quâ homi-
nes literati sub nomine spiritus familiaris cum diabolo
occultè rem habent, quos in percipiendis rerum natu-
ris, quas exactè is novit, in cognoscendis disciplinis, a-
lijsq; rebus addiscendis, adjuvat, occulta revelat, & mul-
ta, quæ vel de ipsis, vel alijs, alibi dicuntur, aut locis

D 2

remo.

remotioribus peraguntur, tacita q: Responsione, & incredibili suggestione manifestat, ut ante dictum est. Hunc infernam sobolem & emissarium, imo Spiritum malum esse, varijs argumentis, ijsq; firmissimis jure probat *Meisa. Phil. sob. part. 2. Sect. 11. p. 558. seqq.*

XXXI. Vel *Laboriosa*, quæ per institutionem & experientiam, accedente crebro magicarum & superstitionum ceremoniarum usu comparatur, quarum II. species ex *Pencero & Agrippa* citato loco, recensentur; earumq; præcipua est *Ἐπιδομαντεία*, aruspicina, de qua Cic. de divin. quam ego, inquit, Reip. causa, communisq; Religionis colendam censeo; quæ tamen expressè prohibita est, Lev. 19: 26. sicut omnes hæ species v. 31. & alibi.

XXXII. *Crassa magia*, de qua th. 27. dixi, est quæ prima statim fronte, diabolica apparet, cujus etiam II. species à supra citatis authoribus numerantur, quarum insigniores sunt. 1. *Ἐπιδομαντεία*, qua per adjurationes, ex orco manes evocari putabantur, ad res occultas annuntiandas. Sic *Pythonissa Samuelis* excitasse existimabatur, cum tamen non fuerit verus Samuel, sed spectrum, 1. Sam. 28. 2. *Θεομαντεία*, qua vates à diabolo, quem Deum nominabant, in furorem acti, futura prædicebant, in quo genere excellabant quædam Sibyllæ.

XXXIII. Si respiciamus vicissim synagogam Pontificiam, quid aliud nisi *Ἐπιδομαντεία* erit, dum defunctorum animas in purgatorio cruciandas, quandoq; redire; & hominibus apparere existimant, præsertim

si vel

si vel ob gravius delictum, vel missarum & indulgentiarum defectum, ab igne purgatorio liberari nequeant, quas, dum de rebus arcanis sciscitantur, nonnunquam vera accipiunt responsa, quò in idololatriâ, & superstitionis cultibus firmiter stabiliantur. Et quid aliud, nisi *Θεομαντεία* erit, dum multi Spiritum propheticum jactant, seq; de rebus futuris arcanisq; vaticinari posse, fingunt. *Bellarminus l. 4. de Eccl. c. 16.* peculiarem Ecclesiæ notam constituit lumen propheticum, & post recitata exempla, tandem concludit: *Fere nulli coluntur in Ecclesia sancti homines, qui simul cum miraculis, non etiam hoc dono (Prophetiæ nim.) claruerint.* Nos vero, a quis fontium Israëliti loti novimus, dona extraordinaria plane cessasse, ideoq; quicquid de spiritu prophético jactant Pontificij, id omne ad magiam superstitionem referendum esse arbitramur.

XXXIV. II. *Magia Præstigiatoria*, quæ in meris & puris illusionibus & delusionibus Satanæ sita est, cui nil veri subest, cujusq; *ἔργα Φανόμενα εἶσι, ἔκ ἀληθινὰ ὄντα*, de hac non opus est multis disserere, sed inspiciantur saltem exempla. Refert *Apulejus l. 1. de asino aur. se Athenis ante poecilem porticum circulatorem vidisse, qui spatham præcutam mucrone infesto totam devoraverit, ac mox invitamento exigua stipis, venatoriam lanceam, qua parte minatur exitium, in ima viscera condidit.*

XXXV. Quid *Praga* statim post urbis invasionem ante aliquot annos contigit? viderunt enim milites nostri quendam Bohemum pontificium, mercede conductum, vivum porcum devorasse. Noribergæ etiam A.

D 3

1653.

1653. conspectus est præstigiator, qui putam aquam in medio foro bibens, limpidissimum vinum, quodcunq; genus ab adstantibus nominabatur, expuebat, & ad gustandum porrigebat, cuius spectaculi *ἀντάκτυς* quod; erat Gen. comes, Dn. Nicol. Brahe.

XXXVI. III. *Magia Practica seu Effectoria* est, quæ in operando & re ipsa aliquid præstando & producendo per auxilium diaboli occupata est: tantæ enim longanimitatis est Deus O. M. ut diabolo permittat, non solum homines fascinare, eorumq; oculis glaucoma obijcere; verum multa etiam *δύραως*, vel per se, vel per servos suos, efficere, quos secum in barathrum perpetui ignis præcipitare intendit.

XXXVII. Et prout Satanas nunc vulpeculam, nunc lupum agit; ita prodesse nonnumquam homini videri vult, dum in curandis vulneribus morbisq; & averruncandis malis, ijs, quæ permissione Dei, per Magos alios excitata sunt, occupantur ministri ejus.

XXXVIII. Ut plurimum tamen nocere tentat, dum Magi in ciendis tempestatibus, in perdendis frugibus, lædendis pecoribus, & violanda hominum sanitate, alijsq; malis introducendis occupati sunt, utrobiq; medijs utuntur talibus, quæ per se plerumq; sunt inefficacia, unde effectus potius malo genio, quam organo adscribendus est. Et sicubi veneficijs & herbis utantur, accedere solent tamen verba, numeri, figuræ geometricæ, musica, & res inanimatæ quod; aliæ adhiberi solent, ut ossa, cultri, &c. quæ usurpari malus vult, ut persvadeat Magis maximam rebus istis inesse vim, earumq; applicationem, admirandorum effectuum causam & principium esse.

Exer-

Exercitatio Tertia

De
MEDIOCRITATE IN GENERE
TENENDA CIRCA PHILOSOPHIÆ U-
SUM IN REBUS SACRIS.

Propositio I.

Nunc porro de mensurâ Philosophiæ circa sacros usus in genere, aliquid, bono cum Deo, dicendum erit: sapissimè enim & ad omne ferè negotium quadrare videtur istud poëtæ: *Medium tenuere beati.*

II. Et quemadmodum *Cicero* accuratam philosophandi temperantiam requirit circa actiones juridicas & in orationibus, quales tum temporis maximè erant usitatæ, forensibus: ita neq; imperitè facere æstimabuntur illi philosophi, qui simili continentia studio res divinas atq; sublimes fidei articulos tractant.

III. Laudat autem parens ille Eloquentiæ apologiam *Antonij* adversus *Catulum*, Lib. 2. de orat. pag. min. exemp. 192. Quod is nempe sic se recipiat *decrevisse philosophari potius, ut Neoptolemus apud Enniam paucis.* Nam omnino haud placet, inquit. Sed tamen hac est mea sententia, pergit, quam videbar exposuisse: *Ego ista studia non improbo, moderata modo sint.*

IV. Perstringit enim statim *Antonius* eorum philosophorum veteratorum morem, qui subtili artificio & callidè, ut sophistæ, rem quocunq; ob munera, cogna-